

TOW „GRYF POMORSKI”
KŁOSBA PAMIĘCI DO
por. Józefa Dambka
w Przyrowiu
Stanisław Bigus
83-323 PRZYROWIE

Oświadczenie naocznych świadków historii: Stanisława Bigusa i Bronisława Bigusa, kurierów ze Sztabu Dowódcy TOW „Gryf Pomorski” por. Józefa Dambka, który to Sztab mieścił się w naszym gospodarstwie rodzinnym w latach 1942-1944 w Przyrowiu koło Kamienicy Szlacheckiej

Nasz ojciec Józef Bigus był Wójtem Gminy Kamienica Szlachecka (zał. 1). Pełnił on również funkcję ^{osobisto}przewodniczącego Związku Zachodniego. Był przeszkolony przed wojną do działalności dywersyjnej na terenie zamieszkania na wypadek wojny w tzw. „Sieci dywersji pozafrontowej”.

Wspólnie z ojcem ja, Stanisław Bigus i brat Bronisław Bigus zorganizowaliśmy zaplecze dla Sztabu Dowódcy i Twórcy TOW „Gryf Kaszubski-Pomorski”, por. Józefa Dambka w naszym rodzinnym gospodarstwie w Przyrowiu.

Na poddaszu zbudowaliśmy specjalnie pokój dla Dowódcy. W 1942 r. na parterze naszego domu odbywały się zebrania Rady Naczelnej „Gryfa” i narady lokalnych Komendantów. W bunkrach znajdowały się magazyny z bronią. W pomieszczeniach na zapleczu drukowano prasę „Gryfa”, między innymi „Gryf Pomorski” (zał. 2). Z tego Sztabu Dowódcy por. J. Dambka wydawano rozkazy na całe Pomorze – do Bydgoszczy, Torunia, Królewca, Gdańska i Szczecina. Tu krzyżowały się szlaki kurierskie z rozkazami od terenowych dowódców.

W maju 1944 r. ojciec został aresztowany przez polskojęzyczną grupę Gestapo, którą kierował między innymi Jan Kaszubowski. Był torturowany przez nich w Gdańsku, między innymi na obecnej ulicy Nowe Ogrody 27. Następnie został skierowany do niemieckiego obozu Stutthof, gdzie zginął.

Zaraz po wkroczeniu okupacyjnych wojsk sowieckich na Kaszuby byliśmy wszyscy żołnierze „Gryfa” prześladowani przez UB za przynależność do TOW „Gryf Pomorski”.

Ja, Stanisław Bigus, zostałem zesłany przymusowo do kopalni węgla na Śląsk jako „wróg ludu”. UB zaraz zamordowało skrytobójczo A. Westphala w Wejherowie, ostatniego Dowódcę TOW „Gryf Pomorski”.

Zdrajcom Narodu Polskiego nie wystarczało mordowanie Przywódców i żołnierzy „Gryfa”, ale „zabicie” Jego Legendy. Dlatego masowo fałszowano historię „Gryfa”.

W okresie UB i SB w ramach fałszowań historii na przykład nie podawano takich faktów, że na terenie Przyrowia był Sztab Dowódcy por. J. Dambka w naszym gospodarstwie. Jak również nie podawano, że w Przyrowiu w tym samym czasie był także Sztab zastępcy por. J. Dambka, por. A. Westphala u zasłużonej rodziny Bloków.

Legendarnymi łącznikami tego Sztabu byli: Maria Blok, po mężu Lemke, mieszkająca obecnie w Lęborku i Józef Blok, mieszkający do tej pory w Przyrowiu.

Tych fałszerstw historii „Gryfa” dokonywały osoby związane z Janem Kaszubowskim i Aleksandrem Arendt. Byli oni na usługach sowieckiego okupanta.

Te kłamstwa trwały do czasu, kiedy do nas, żołnierzy „Gryfa”, do Lasów Mirachowskich, przybył Zespół ds. Upamiętniania Etosu TOW „Gryf Pomorski” i jego założyciel dr Stanisław Uciński. Rozpoczęli oni prawdziwe badania naukowe. Spisali od nas ze Sztabów Dowódczych prawdziwą historię „Gryfa”, jaka miała miejsce na naszym terenie. Pragniemy podkreślić, że wszystkie fakty, które przekazaliśmy poprzez Etos do druku są prawdziwe i weryfikowane przez nas, ponieważ jesteśmy naoczniymi świadkami historii, która rozgrywała się tu w Sztabie Dowódcy „Gryfa” w latach 1942-1944. Ostatnio próbowano podważyć nasze oświadczenia i relacje, które przekazaliśmy do Zespołu ds. Upamiętniania Etosu TOW „Gryf Pomorski”. Jest to działalność bardzo szkodliwa dla historii Kaszub i Pomorza.

W 2000 r. Zespół ds. Upamiętniania Etosu TOW „Gryf Pomorski”, kierowany przez Stanisława Ucińskiego, ufundował w Przyrowiu Pomnik Pamięci Dowódców „Gryfa” – por. Józefa Dambka i por. Augustyna Wesphala. Poświęcony jest on również pamięci miejscowych bohaterów: naszego ojca Józefa Bigusa, Jana Bloka, Jana Szutenberga i Aleksandra Mach. Pomnik ten z Krzyżem Partyzanckim stanął na ziemi Andrzeja Błok.

Z naszej inicjatywy oraz z inicjatywy „Etosu” w naszym domu stworzyliśmy Izbę Pamięci por. Józefa Dambka, Dowódcy „Gryfa”.

W 60. rocznicę męczeńskiej śmierci por. Józefa Dambka założyciel Zespołu ds. Upamiętniania Etosu TOW „Gryf Pomorski” Stanisław Uciński ufundował tablicę pamiątkową, która została umieszczona w Przyrowiu na naszym domu rodzinnym, gdzie mieścił się Sztab Dowódcy „Gryfa” por. J. Dambka.

Pragniemy w tym miejscu podkreślić, że roboczy Zespół ds. Upamiętniania Etosu TOW „Gryf Pomorski” pracuje społecznie. Wszelkie czynności związane z Upamiętnianiem bohaterów „Gryfa” wykonuje za darmo. Nie jest on na usługach żadnej organizacji, jest niezależny. Dlatego Jego działalność budzi wśród nas podziw i szacunek.

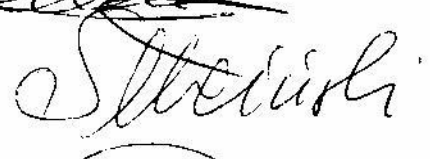

Tworząc w naszym domu Izbę Pamięci por. Józefa Dambka wiele razy w wywiadach i publikacjach przekazywaliśmy te słowa, że *„Będziemy strzec tego miejsca, z którym związana jest historia naszej rodziny, ale chcemy pokazywać je innym, szczególnie młodzieży szkolnej, ponieważ to miejsce zaświadcza o walce Kaszubów o wolną Polskę”*.

Dlatego w czasie odwiedzania tej Izby w szczególności przez Polską Młodzież przekazujemy im opracowania naukowe Zespołu ds. Upamiętniania Etosu TOW „Gryf Pomorski”, w zasobach których znajdują się również nasze relacje i oświadczenia, np. oświadczenie z dnia 13.06.2002 r. Materiały te w ramach edukacji historycznej rozprawdzamy i przekazujemy zwiedzającym Izbę Pamięci za darmo. Poprzez głoszenie prawdziwej historii pochodzącej ze Sztabu Dowódcy „Gryfa” Upamiętniamy Etos TOW „Gryf Pomorski”.

TOW „GRYF POMORSKI”
IZBA PAMIĘCI DOWÓDCY
por. Józefa Dambka
w Przyrowiu
Stanisław Bigus
83-323 PRZYROWIE

 Stanisław Bigus

Przebieg historii rodziny...

- 1/ Franciszek Ekiński -
- 2/ Marcel Szewcowski -
- 3/ Stanisław Wejntki -
- 4/ Stefan Polkowskyński -

Wynowicie dnia 20 kwietnia 2006 r.